CoE Age Care

www.jyu.fi/agecare

HE 110/2025 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n ja perhehoitolain 12 §:n muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

7.11.2025

Eduskunta

Teppo Kröger

Jyväskylän yliopisto

Esityksen positiiviset puolet

- Omaishoito on kaiken hoivan ylivoimainen päälähde, minkä vuoksi on erittäin tärkeää, että tukea omaishoitajille vahvistetaan.
- Omaishoidon tuen vähimmäispalkkio on ollut kohtuuttoman matala, kun huomioi, kuinka vaativasta tehtävästä on kysymys ja kuinka tärkeää omaishoitajien työ on koko yhteiskunnan kannalta.
- 58 euron korotus omaishoidon tuen vähimmäispalkkioon on tervetullut, vaikka käytännössä kaikilla hyvinvointialueilla tästä ei seuraakaan korotusta, koska monella alueella palkkio on jo ollut vastaavalla tasolla.

Esityksen positiiviset puolet

- Perhehoitajat ovat hekin varsin heikossa asemassa, koska heillä ei ole varsinaista työsuhdetta hyvinvointialueeseen ja koska hoitosuhde voi katketa milloin tahansa.
- Esitys merkitsee käytännössä kuukauden pidennystä perhehoitosuhteen irtisanomisaikaan ja se tuo hieman lisävarmuutta perhehoitajien varsin epävarmaan taloudelliseen tilanteeseen.

Esityksen negatiiviset puolet

- Keskeisin ongelma esityksessä on kuitenkin sen suppeus.
- Sekä omaishoidon tuki että perhehoito ovat kiireellisen kokonaisuudistuksen tarpeessa.
- Erityistä huolta herättävät tällä hetkellä omaishoitajat ja heistä kaikkein eniten ikääntyneet pariskunnat, joista monet on jätetty oman onnensa nojaan.

Esityksen negatiiviset puolet

- Ikääntyneiden palvelut heikentyneet merkittävästi 2018–2024
  - Omaishoidon tuen kattavuus 75 vuotta täyttäneiden parissa 4,8 % → 4,0 %
  - Kotihoidon saatavuus 16,9 % → 13,1 %
  - Ympärivuorokautisen hoidon saatavuus 8,6 % → 6,8 %
  - Myös terveydenhuollon palvelujen saatavuus kärsinyt monilla hyvinvointialueilla
  - Entistä merkittävästi suurempi vastuu jää omaisille, joista varsinkin ikääntyneillä puolisoilla on itselläänkin monia sairauksia ja toimintarajoitteita.
- Riskinä perhetragediat ja ennenaikaiset siirrot ympärivuorokautiseen hoitoon

Esityksen negatiiviset puolet

- Useat hyvinvointialueet ovat osoittautuneet luokattomiksi toimijoiksi omaishoitajien tukemisessa
  - Kuukausien käsittelyajat
  - Hakemusten vastaanottaminen keskeytetty
  - Ongelmat vapaiden järjestämisessä
  - Omaishoitajia ahdistavat sopimukset
- Valtion toimenpiteet ovat välttämättömiä omaishoitajien perusoikeuksien toteutumiseksi

Esityksen negatiiviset puolet

- Huomiota kiinnitettävä enemmän omaishoidon tuen ulkopuolella oleviin omaishoitajiin.
- Sattumanvaraista, ketkä omaishoitajista ovat omaishoidon tuen piirissä.
- Monet erittäin vaativaa omaishoitoa tarjoavat ja hyvin rasittuneet omaishoitajat ovat järjestelmän ulkopuolella.
- Näiden omaishoitajien jättäminen tuetta aiheuttaa merkittäviä taloudellisia ja inhimillisiä kustannuksia ja on lyhytnäköistä politiikkaa.

Yhteenveto

- Omaishoidon tuen minimipalkkion korotus ja perhehoitajien taloudellisen epävarmuuden lievä helpottaminen ovat positiivisia muutoksia mutta täysin riittämättömiä toimenpiteitä.
- Sote-palveluiden saatavuuden heikkeminen on huomattavasti vaikeuttanut omaishoitajien arkea.
- Omaishoitajien tuen kehittäminen (esim. kiertävät perhehoitajat) on kiireellistä, jotta voidaan välttää perhetragediat sekä hoidettavien ennenaikaiset siirrot ympärivuorokautiseen hoitoon.
- Hyvinvointialueet on myös kiireellisesti saatava noudattamaan hyvää hallintotapaa ja toteuttamaan omaishoitajien perusoikeudet.